

DE JEUGD IS TEGEN WOORDIG

SOCIAAL | EENZAAM | LUI | COOL | BRAAF | SLIM | REBELS

Pedro De Bruyckere | Bert Smits

LANNOO | VAN DUUREN
CAMPUS | PSYCHOLOGIE

D/2011/45/553 – ISBN 978 94 014 8080 2 – NUR 740

© Pedro De Bruyckere, Bert Smits, Uitgeverij Lannoo nv, Tielt
en Van Duuren Management bv, Culemborg, 2011
Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij,
de boeken- en multimediateam van Uitgeverij Lannoo nv
Van Duuren Psychologie is een imprint van Van Duuren Management bv

Vormgeving cover en binnenwerk: Peer De Maeyer
Foto's binnenwerk: Véronique L'heureux

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk
bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets van deze
uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar
gemaakt, door middel van druk, fotokopie,
microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
Vaartkom 41
B-3000 Leuven (België)
www.lannoo-campus.com

Van Duuren Media bv
Triosingel 38
4101 XC Culemborg (Nederland)
www.vanduurenmedia.nl

INHOUD

- 9 **DANKWOORD**
- 11 **ALGEMENE INLEIDING**
- 15 **DEEL I - IS DE JEUGD TEGENWOORDIG...?**
- 17 **INLEIDING**
- 19 **IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG 40?**
- 20 Hoe oud zijn de jongeren?
- 21 Een volwassene van twaalf
- 23 **IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG ANDERS?**
- 23 Bestaat de jongere?
- 23 Bestaan jongeren?
- 24 Jong zijn in een andere wereld
- 26 **IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG GRENZELOOS?**
- 26 Puberen voor beginners
- 28 De brave grenzeloze jeugd
- 31 **IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG MOEILIJK?**
- 34 Mijn helden: mama en papa
- 35 Er zit rek op de vriendschap met de ouders
- 37 **IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG REBELS?**
- 39 Zijn de subculturen dood?
- 41 Bye subculturen, welkom Urban Tribes
- 41 Hoe zit het met het protest?

- 45 ZIET DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG HET NOG ZITTEN?**
- 45 Optimisme daalt
 - 48 Bij wie kan *generation why* nog terecht?
 - 49 Geloof en zingeving
 - 50 Jongeren en politiek
- 53 ZIJN DE JONGEREN VAN TEGENWOORDIG DIGITAL NATIVES?**
- 53 Omringd door technologie
 - 57 Welke media gebruiken jongeren en waarom.
- 61 IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG MEDIAWIJS?**
- 62 Technologie versus inhoud.
 - 62 Mediawijsheid
- 64 IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG DOM?**
- 64 Maken al die moderne media ons nu dommer of niet?
 - 66 Jongeren kunnen niet *multitasken*
 - 66 Telescopen in plaats van *multitasken*
 - 67 Probing maakt slimmer
- 70 KAN DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG NIET MEER SCHRIJVEN?**
- 72 Heeft de jeugd van tegenwoordig geen aandacht meer genoeg in huis om lange zinnen zoals deze die uit meer dan 140 tekens bestaat te kunnen lezen?
- 74 HEEFT DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG NOG ECHTE VRIENDEN?**
- 74 Even opfrissen: wat zijn sociale media?
 - 83 Een 'friend' is niet noodzakelijk een vriend, maar kan het wel zijn
 - 84 Jongeren leggen de nadruk op het sociale
- 86 GELOOFT DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG NOG IN DE LIEFDE?**
- 88 Hoe zit het tussen de lakens?
 - 88 Het liefdesleven in statusupdates
 - 89 Online vreemdgaan
- 91 IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG LUI?**
- 91 Jongeren en werken
 - 95 Maybe later
 - 96 De gevolgen: van de *maybe later generation* tot de 4/5 generatie
 - 99 Bedenking: Leren we de jongere niet om lui te zijn?

101 ZIJN DE JONGEREN VAN TEGENWOORDIG LUXEBEESTEN?

105 Tijd is de echte luxe

106 I want it all, and I want it now!

**107 DEEL II - DE JEUGD IS TEGENWOORDIG:
THUIS, IN DE KLAS, OP HET WERK****109 INLEIDING****111 OUDERS EN JONGEREN IN EEN DIGITALE WERELD**

114 Leeftijd en nieuwe media

121 Ontwikkeling en nieuwe media

126 Tijd en nieuwe media

128 DE JONGERE IN DE KLAS

132 Wat moeten jongeren vandaag kennen en kunnen?

140 Welke aanpak brengt echt zoden aan de dijk?

148 Huidige trends in het onderwijs:

Waar is het kind en waar is het badwater?

151 Zijn de leraren dan toch niet overbodig?

153 *Fusion*: de geïntegreerde keuken van het onderwijs**162 DE JONGERE OP HET WERK**

163 War for talent

166 Hoe willen jonge werknemers werken?

168 Hoe kunnen organisaties hun jonge werknemers aan zich binden?

173 Hoe ziet de ideale leidinggevende eruit?

177 Hoe kunnen organisaties leren denken vanuit overvloed?

181 Jonge werknemers en het Slimme Werken

184 TOT SLOT: RUST, SAMEN EN OPTIMISME

184 Vertrekken vanuit samen

184 Vechten voor optimisme

185 Verlangen naar rust

187 REFERENTIES

DANKWOORD

De voorbije jaren hebben we het geluk gehad vele mensen te ontmoeten die met jongeren en hun leefwereld bezig zijn. Ze inspireerden ons, tipten ons en bevroegen ons kritisch. Zonder hen zou dit boek er nooit gekomen zijn.

Philippe Bailleur, Ruben Bellens, Steve Boone, Nel Broothaers, Polle Demaagt, Luk Dewulf, Kristof D'Haenens, Stijn Dhert, Inez Groen, Dennis Hoogervorst, Joitske Hulsebosch, Dimo Kavadias, Liesbeth Marckx, Justine Pardoën, Remco Pijpers, Inge Placklé, Katia Segers, Elke Struyf, Eefje Teeuwisse, Tom Van den Bergh, Joeri Van den Berghe, Roos Vandervugt, Frank van Massenhove, Niel Van Meeuwen, Martin Valcke en vele anderen: we danken jullie oprecht voor de fijne en inspirerende contacten! De lijst kan nooit compleet zijn, we verontschuldigen ons voor wie we vergaten.

Een bijzondere blijk van waardering gaat naar Filip Lemaître, Maarten Leyts en Tom Palmaerts en Nathalie Vander Linden van Trendwolves voor het sparren en het delen van de data rond het mediagebruik in Vlaanderen en Nederland. Jullie geven in jullie lezingen steeds aan hoe belangrijk delen is bij jongeren en zijn zelf een prima voorbeeld.

Liesbeth Marckx, Stijn Dhert en Katrien Vloeberghs, jullie kritische blikken op ons manuscript en de verrijkende feedback waren belangrijk voor de kwaliteit en correctheid van dit werk.

Een beeld zegt vaak meer dan een boekenkast, daarom was het belangrijk de juiste foto's te vinden. Fotografe Véronique L'heureux zorgde voor de prachtige beelden, waarvoor dank! Heel het team van LannooCampus natuurlijk ook erg bedankt voor de grote zorg en ondersteuning.

Dank ook aan onze partners, Helena en Nele, die ons weer te vaak hebben moeten missen, terwijl we druk discussieerden, schreven en schrapten. Dit boek is natuurlijk aan hen opgedragen, samen met onze eigen Generatie Z: Clement, Emile, Remi, Flore, Lieze en Hasse.

ALGEMENE INLEIDING

Op het moment waarop we dit boek aan het schrijven zijn, bezetten Spaanse jongeren al wekenlang het Puerta del Solplein in Madrid. Ze komen op straat voor een andere politiek, een andere wereld en bovenal jobs. Hun protest is begrijpelijk in een land waar vier van de tien jongeren geen uitzicht hebben op een werk. Deze jongeren komen echter ook op straat om aan te tonen dat ze wel degelijk iets in hun mars hebben. Hen wordt immers verweten dat ze verwend en lui zijn, bovendien zouden ze geen eigen mening hebben. De vraag die luidop klinkt is, ‘weten deze jongeren wel wat ze willen?’ Volgens ons is het antwoord onomwonden ‘ja’. De jeugd van tegenwoordig is zich sterk bewust van het feit dat het bestaande samenlevingsmodel zijn limieten heeft bereikt. De context waarin we leven, is fundamenteel veranderd. In onze volledig ‘vernetwerkte’ samenleving hebben gebeurtenissen ergens in de wereld haast onmiddellijk impact op de rest van de wereld. Denk hierbij maar aan de bankencrisis, maar ook recenter de nucleaire ramp in Fukushima, met onder meer de sluiting van kerncentrales in Duitsland tot gevolg. Deze crisissen herken je niet alleen aan een razendsnel domino-effect op de rest van de wereld. Ze leggen ook pijnlijk duidelijk het onvermogen van bestaande structuren bloot om hier op een adequate wijze mee om te aan. Jongeren groeien op in een wereld waarin vrijwel alle dominante instituten en structuren (de overheid, het rechtssysteem, de economie, het onderwijs, de kerk) evenals de wijze waarop ze georganiseerd zijn, niet meer lijken te functioneren. De generatie die vandaag opstaat, wordt zowat verplicht tot een fundamenteel andere manier van samenleven.

De jongeren die nu op de barricades staan, zijn de eerste lichter van een generatie die een duidelijke breuk met het verleden willen markeren. Het feit dat ze er *zijn*, bewijst dat ze hun verantwoordelijkheid opnemen. Dat ze dat op een andere manier doen dan de huidige gezagsdragers, is logisch: dit maakt nog maar eens duidelijk dat ze wellicht de voorhoede zijn van een fundamentele transitie. Hoe de samenleving er morgen zal uitzien, is vandaag nog niet duidelijk. Terwijl we erover spreken, zijn jongeren overal ter wereld bezig om daar elk op hun eigen manier vorm aan te geven. Feit is dat het bestaan van nieu-

we media, veel sneller dan we voor mogelijk kunnen houden, fungeren als een accelerator voor deze beweging.

Met dit boek willen we ons steentje bijdragen aan het almaar vaker gepolariseerde maatschappelijke debat over de nieuwe generatie. We zijn ervan overtuigd dat het belangrijk is om de nieuwe generatie te leren begrijpen, omdat dat ook helpt om te begrijpen in welke richting onze samenleving evolueert. De wereld verandert niet alleen voor of door jongeren. Alle generaties maken er deel van uit, hebben invloed op de richting, maar zullen ook genoodzaakt zijn om hiermee om te gaan. Al gaat de beweging onherroepelijk door – als individu of organisatie heb je wel de kans om je hier actief op voor te bereiden. Luisteren naar jongeren en kijken wat ze nodig hebben is daarvoor cruciaal. We willen in dit boek een aanzet geven voor deze intergenerationele dialoog. We beseffen dat we verre van volledig kunnen zijn en dat de snelheid van de veranderingen enorm is. Niettemin lijkt het ons waardevol om een aantal dingen op een rijtje te zetten.

We hebben het boek opgebouwd uit twee delen. In een eerste deel kijken we kritisch naar de heersende beeldvorming over ‘de jeugd van tegenwoordig’. Om clichématig gedachtegoed aan de realiteit te kunnen toetsen, maakten we een selectie uit de enorme hoeveelheid bronnen die de afgelopen twee jaar over jongeren zijn verschenen. In veertien hoofdstukken willen we zo een aantal hardnekkige mythes onderzoeken, modifieren of radicaal ontmaskeren. In het tweede deel van dit boek reflecteren we over wat dit betekent voor de verschillende plaatsen waar je jongeren tegenkomt. We kijken eerst naar de jongeren thuis: als aanvulling op het eerste deel zoomen we in op de impact van sociale media thuis en hoe je er als ouder mee kunt omgaan. In de volgende hoofdstukken focussen we achtereenvolgens op het onderwijs en wat jongeren daarvan verwachten en nodig hebben om tot slot dezelfde oefening te maken over jongeren op het werk. Zo formuleren we onze visie op enkele fundamentele kenmerken van de jongeren vandaag en op hoe we thuis-, school- en werkomgevingen kunnen vormgeven om jongeren maximale ontwikkelingskansen te geven als actieve participanten in een constructieve samenleving. We hopen dat dit boek een aanzet kan zijn voor verder debat en reflectie. Omdat het werk nooit echt af kan of mag zijn, zetten we het gewoon verder op onze website www.dejeugdistingenwoordig.be. We rekenen op uw reacties en bijdragen!

DEEL I

IS DE JEUGD TEGENWOORDIG....?

INLEIDING

Generatie Y wordt ouder. Sommigen studeren nog, de meesten werken en ondertussen kreeg de eerste Generatie Einsteiners zelf kinderen. Weer een nieuwe generatie jongeren zit in de schoolbanken. De jury beraadt zich nog over een passende naam voor deze generatie... Is het Generatie Z? Het lijkt een logische naam, alhoewel we hem niet zo inspirerend vinden. Anderzijds, Generatie Y blonk ook al niet uit in originaliteit. Y kwam er, omdat deze 'Generation X' opvolgde, genoemd naar een groep jongeren in het boek van Douglas Coupland. Verder kwamen we de voorbije jaren nog de suggesties Generatie Alpha, de M-Generatie en Generatie XD tegen om de nieuwste generatie jongeren te beschrijven.

Voor ons lijkt Millennials als naam nog het best geschikt om de huidige groep tieners te beschrijven. Soms wordt deze naam ook nog als synoniem voor Generatie Y gebruikt, maar de meeste bronnen gebruiken Millennials om de jongeren te beschrijven die inderdaad adolescent werden bij het begin van de millenniumwissel. Over deze jongeren verschijnen er ontzettend veel onderzoeken, boeken en artikels. Deze documenten en observaties vormen de basis voor heel wat – soms verregaande – meningen en conclusies over 'de jeugd van tegenwoordig'.

Dit eerste deel heeft wel wat van een *patchwork*: het zal je als lezer opvallen dat de tekst varieert van onderzoeksjournalistiek over anekdotiek tot humoristische of treffende faits divers. Deze vormelijke heterogeniteit sluit aan bij ons streven om een caleidoscopisch beeld van de 'jeugd van tegenwoordig', 'de tegenwoordige jeugd' te schetsen – of liever: van de heersende beeldvorming over verschillende aspecten in de verschijning en de gedragingen van de Millennials. We willen hier toe kritisch kijken naar verschillende uitspraken en populaire ideeën in ons bronnenmateriaal. Het gaat dan over antwoorden op vragen zoals: Zijn jongeren vandaag sociaal of eerder eenzaam? Zijn ze oppervlakkiger of slimmer en sneller dan vorige generaties? Zijn ze grenzeloos of eerder braaf? Lui of juist ambitieus? Het is onze bedoeling een genuanceerd en vaak erg verrassend antwoord te geven op dit soort

vragen, en een tegengewicht te bieden voor vooroordelen of veralgemenende uitspraken in de beeldvorming over jongeren. We willen de luis in de pels zijn van die volwassenen die claimen de jongeren perfect te kennen – beter dan de jongeren zelf.

De onderwerpen die we in dit eerste deel – soms vluchtig, soms meer diepgaand – aanraken, zijn erg uiteenlopend: van Google tot God, van mama's in het pashokje tot tieners tussen de lakens, van hackers met een hart tot *hashtags* met lef. Toch vinden ze een grote gemene deler in ons streven om gangbare opvattingen of verwachte bevindingen tegen de haren in te strijken. We laten uitspraken van jongeren en cijfermateriaal uit onderzoeken en bevragingen voor zich spreken en trachten om (voornamelijk negatieve) projecties vanuit het gedachtegoed van 'vorige jonge generaties' – inclusief de onze – te verhinderen. Zo wordt bij herhaling duidelijk hoeveel van het afwijkende gedrag dat de auteurs aan de huidige generatie jongeren toeschrijven, je kunt verklaren door vroegere, al langer geleden aangetoonde ontwikkelingen in de psychologie.

We baseren ons hiervoor op tientallen onderzoeksrapporten die we de voorbije jaren hebben verzameld, aangevuld met eigen onderzoek en zeer recente data die het onderzoeksbureau Trendwolves ons bezorgde rond het mediagebruik van jongeren in Vlaanderen en Nederland.

IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG 40?

Mijn grootvader draagt al twintig jaar jeans. Hij is nu 75 en ik weet nog goed hoe hij voor de eerste keer een jeansbroek kocht. Ik geef les aan de hogeschool en de studenten vragen zich waarschijnlijk af hoeveel van dezelfde zwarte jeansbroeken ik heb. Dit was nog niet zo lang geleden ondenkbaar. We leefden in een wereld met andere sociale codes. Ondertussen staat mijn opa er al lang niet meer bij stil.

We leven in een jongerenwereld. Niet zozeer omdat er vandaag op eens veel meer jongeren zouden zijn, maar wel omdat iedereen jong wil zijn. We vroegen aan een groep van 500 studenten van achttien en negentien jaar hoeveel van hen al kleren uitwisselden met een van hun ouders. Zowat alle meisjes zeiden ja. De jongens keken wat raar op, maar hun vrouwelijke collega's vonden klerenruil helemaal niet iets bijzonders: ouders dragen ondertussen vaak dezelfde kledij als hun kinderen en dat maakt kleren ruilen makkelijk.

Mogen we je voorstellen: de *kidult*, de jongere van veertig: pa en ma willen jong blijven. Ze luisteren naar dezelfde muziek als hun kinderen. Ze willen nog naar dezelfde rockconcerten gaan als vroeger en zoon- of dochterlief gaat mee. Op Pinkpop of Rock Werchter zie je ondertussen muzikfans van alle leeftijden. De jonge rockliefhebber hoeft niet per se constant bij pa of ma te blijven hangen – ben je gek: de ouders kamperen op de luxecamping (inclusief jacuzzi op Werchter!), zoon of dochter in een tentje met vrienden. Soms eens samen eten – dat kan perfect. Een van de jongeren die we interviewden voor dit boek zei al lachend: 'Handig toch, de bank is altijd mee.' Maar dit alles beperkt zich niet enkel tot concerten. Pa speelt op de wii net zoals de meeste volwassenen, zelfs de drukbezette bedrijfsleiders. De gemiddelde leeftijd van een FarmVille-speelster is 43. Vader en zoon (en misschien ma of zus ook) kijken samen naar Top Gear, het programma voor *boys over toys*. Je zit op de trein en iedereen, jong en oud, heeft een mp3-speler.

Je kunt deze ontwikkeling negatief bekijken. Oud worden kan niet meer, het is het nieuwe taboe. 'Je wordt ouder, pa', maar je geeft het vooral niet toe. Hoe kan een jongere zich nog afzetten tegen een vader die misschien niet zijn vriend is – het blijft je pa – maar die wel interesses en hobby's deelt? Misschien kan zoonlief een witte Metallica T-shirt dragen en pa een zwarte. Het verschil is niet groot, maar we zullen later in het boek bespreken dat dit ook niet altijd nodig is. Het populaire beeld van een rebellerende jeugd is ondertussen misschien achterhaald.

HOE OUD ZIJN DE JONGEREN?

Als we naar de vele onderzoeken kijken die gepubliceerd worden over jongeren, heerst over deze vraag zelden eenduidigheid. Onderzoeken over jongeren kunnen zowel gaan over tieners als over achttienplussers tot zelfs jonge dertigers. Nu veel jongeren vaak langer studeren en na hun studies terug in het ouderlijk huis gaan wonen, lijken ze inderdaad langer 'jong' te zijn. Volwassenheid, het einde van 'jong'-zijn, wordt vaak omschreven als 'verantwoordelijkheid opnemen voor je eigen leven'. Dit is in theorie een mooie definitie, maar in de praktijk nog moeilijk te toe te passen. Is een werkende jongere die thuis woont in 'hotel mama', waar nog steeds de was en de plas gedaan wordt, al zelf verantwoordelijk?

In dit boek gebruiken we vaak de ruime afbakening, van elf jaar tot 28-29 jaar. Hoewel deze leeftijden behoorlijk arbitrair lijken, zijn ze zeker te verdedigen. Als startdatum nemen we de gemiddelde leeftijd waarop bij jongeren de lichamelijke veranderingen van de puberteit beginnen en als einddatum de leeftijd waarop iemand gemiddeld voor de eerste keer een kind krijgt. Dit is 29 in Nederland en ietsje jonger in Vlaanderen. Hiermee bedoelen we uiteraard niet dat iemand zonder kinderen nooit volwassen wordt, evenmin dat iemand die wel kinderen heeft per definitie volwassen is. Met elf jaar zitten we nog een stuk in de leeftijdsgroep die steeds vaker 'de *tweens*' genoemd wordt, een term van marketingjongens om de groep jongeren te omschrijven die 'in between' zijn. Ze zijn geen kinderen meer, maar ook nog geen echte adolescenten. De leeftijdsgrenzen van *tweens* zijn meestal van negen tot twaalf jaar. Je zou het kunnen samenvatten als volgt: *tween* meisjes zijn te oud voor *toys*, maar te jong voor *boys*. De oudsten uit de groep die we beschrijven, zijn de jongeren die het eerst de namen

Generation Y of Generatie Einstein droegen. Ze zijn nu al een tijdje aan het werk en hebben zelf al vaak een eerste kind. Natuurlijk zijn er tussen de jongste en oudste jongeren die we beschrijven zeer veel verschillen. Wanneer nodig zullen we aangeven over welke leeftijdsgroep we het precies hebben.

EEN VOLWASSENE VAN TWAALF

Terwijl de ouderen zich steeds vaker jong gedragen, lijken jongeren zich meer en meer als volwassene te gedragen. Soms verwachten we dit zelfs gewoon van hen. Dit uit zich op zeer veel verschillende terreinen. We sommen er graag een paar op:

- **Kledij:** zeker meisjes, maar ook jongens, kopiëren de kledij en de *moves* van de idolen die ze zien op televisie. In Engeland is er ondertussen een hele beweging van verontruste ouders ontstaan die de mogelijke seksualisering van de leefwereld van jongeren en kinderen aan de kaak willen stellen. In onze bespreking van jongeren en relaties komen we hier nog op terug.
- **Werk:** de kinderarbeid is ongemerkt jaren geleden terug ingevoerd. Waar het op het einde van de negentiende eeuw als een vorm van beschaving gold dat kinderen niet meer mochten werken, is er nu in westerse landen een heel ander discours. Al van twaalf jaar zie je jongeren baantjes aannemen om wat bij te verdienen. Dat werk kan inhouden dat je in de zetel zit met een zak chips, ook wel bekend onder de naam babysitten – maar het is een vorm van arbeid. De argumenten die pleiten voor werkende jongeren zijn nu dat je op die manier jongeren meer verantwoordelijkheid bijbrengt, ze leert omgaan met geld, dat ze zo hun eigen luxes betalen.
- **Toponderhandelaar:** een op drie kinderen komt uit een gescheiden relatie. Dit heeft zo zijn gevolgen. Kinderen leren al vrij jong te onderhandelen met beide ouders samen of apart over hun eigen leven.
- **Fuiven:** ze zijn al een hele tijd een groot succes in Nederland, Fris-fuiven voor *tweens*, jongeren tussen kind en adolescent. Er mogen geen jongeren binnen ouder dan vijftien of jonger dan twaalf, er wordt geen alcohol geschonken. Er wordt wel meer dan behoorlijk gefeest. In Vlaanderen probeert men met dit concept intussen ook voet aan grond te krijgen, voorlopig met wisselend succes.

Onderhuids bij verschillende van deze evoluties zit de verwachting dat kinderen en jongeren toenemend verantwoordelijkheid moeten opne-

men. Dit is zeker ook in het onderwijs het geval. Door de individualisering in het onderwijs doorlopen kinderen en jongeren steeds vaker een individueel studietraject. Als gevolg hiervan moeten ze meer en meer zelf plannen, regelen en zelfstandig werken. Onderwijsvernieuwers argumenteren soms dat de huidige generatie jongeren zelf vraagt om een stijgende verantwoordelijkheid over zichzelf. Dit zou best wel eens een kip of ei-verhaal kunnen zijn. Misschien zijn de jongeren net meer zelfstandig omdat wij het steeds meer van hen verwachten? We gaan op deze dynamiek veel uitgebreider in in het tweede deel, in het hoofdstuk over jongeren in de klas.

Maar weet je, ondanks dit alles, zou het best weleens kunnen dat kinderen en jongeren toch niet echt veranderd zijn...

IS DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG ANDERS?

Door de snelle technologische en maatschappelijke veranderingen die we de voorbije decennia gekend hebben, lijkt iedereen ervan overtuigd dat jongeren vandaag anders zijn dan vroeger. Is dat wel zo? Als de grens tussen jongeren en ouderen vervaagt, zoals we hierboven beschreven, bestaan de jongeren vandaag dan nog wel?

BESTAAT DE JONGERE?

Nee, natuurlijk niet. Dé jongere bestaat niet. Iedereen is anders, dus alle jongeren verschillen van elkaar en willen als uniek persoon benaderd worden. Kijk maar naar eender welk boek van de voorbije jaren over Generatie Y, Millennials, GenY of welke benaming je graag wilt gebruiken. Elke auteur zal wel ergens vermelden: jongeren zijn een heterogene groep. We beschrijven allemaal meestal een gemiddelde jongere, die in de praktijk niet bestaat, een soort van grootste gemene deler. Tegelijk is het opvallend dat je die grote gemene deler toch vrij vaak tegenkomt op straat of ontmoet in de klas of op het werk. Heel wat overeenkomsten kenmerken een generatie, zowel wat betreft gedrag, als normen en waarden. Zo gebruiken heel wat jongeren Messenger, velen onder hen willen een smartphone, zijn voor of tegen Lady Gaga en een overgrote meerderheid heeft als grootste wens gelukkig zijn. In dit boek zullen we noodgedwongen vaak over ‘de jongere’ spreken, maar waar we kunnen, zullen we nuanceren volgens deelgroepen.

BESTAAN JONGEREN?

Stel je voor dat je de stelling verdedigt: jongeren bestaan niet. Ze verschillen dan in niets met de volwassenen en kinderen die je kent. Ze

zijn geen andere generatie dan de vorige. Ze reageren zoals de meeste andere mensen op situaties die ze tegenkomen. Kort samengevat: ze zijn gewoon. Als dat zou kloppen, dan moet dit wel een zeer dun boekje worden... Nochtans is het antwoord op de vraag of jongeren bestaan niet noodzakelijk nee. Het lijkt voor iedereen zo evident dat de huidige generatie jongeren anders is dan de vorige. En ja, we kunnen je nu al geruststellen, ze zijn anders. De reden is simpel: de wereld nu is niet dezelfde als deze van pakweg tien, twintig of dertig jaar geleden. Maar als we de jongeren van vandaag vergelijken met de hedendaagse versie van hun ouders, zijn er dan nog veel verschillen merkbaar? Op deze vraag is het al moeilijker om zomaar ja te antwoorden. Dat ligt niet noodzakelijk aan de jongeren, maar wel aan hun ouders en grootouders, want voor hen is de wereld ook veranderd.

JONG ZIJN IN EEN ANDERE WERELD

Toen Paul gisteren zijn zoontje Frederik van vier jaar en een half in bed stopte, liet hij hem kiezen. Ofwel mocht hij naar een filmpje kijken op YouTube via zijn telefoon, ofwel zou hij voorlezen uit een sprookjesboek. Frederik koos het laatste. Begrijp het niet verkeerd, Frederik vraagt soms zelf naar papa's telefoon om een tekenfilm te bekijken, vooral als ze ergens te lang aan tafel moeten blijven zitten. Maar het aloude sprookjesboek blijft boeien, en neem het gerust maar aan, dat zal nog lang zo zijn.

De radio verdrong niet de krant, de televisie niet de radio, internet niet de televisie. Ok, dat laatste is misschien een punt van discussie, maar goede verhalen blijven belangrijk en blijven boeien, kinderen blijven ervan genieten. Misschien lezen we de volgende keer een verhaal voor met een e-reader of een tablet in plaats van een papieren versie, maar het verschil zit slechts in de drager, de inhoud: het verhaal zelf blijft overeind.

De wereld is veranderd, maar voor kinderen en jongeren zijn er ook een heleboel dingen gelijk gebleven. De puberteit start nog steeds met hormonen die raar beginnen doen, al gebeurt dit bij jongens en meisjes ondertussen ietsje vroeger. De lichaamsveranderingen en nieuwe denkmogelijkheden die ze in de adolescentie krijgen, zorgen nog steeds voor de nodige gevoelens van onzekerheid. De jongeren worden nog steeds verliefd en de meesten onder hen zullen in hun adolescentie trouwens ook voor de eerste keer in de liefde teleurgesteld worden. Al

zal de eerste liefdesbreuk misschien nu via sms komen, of nog erger, via een aanpassing van hun relatiestatus op Facebook, de pijn is nog steeds dezelfde – neem dat maar aan.